

Un număr vechi 1 leu

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

Director: D. ALEXANDRESCO

ABONAMENTUL

Pe an 30 lei; 6 luni 16 lei; 3 luni 8 lei

Studentii plătesc pe jumătate

Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUGUREȘTI

11 — **Strada Artei** — 11

In dosul Palatului Justiției

SUMAR :**JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ :***Curtea de casație, secția 1: Ioana Tudorache Anton cu Tudor Stanciu zis și Dode Stanciu, tutorele casei def. Stanca și Mitu Dragomir ;**Tribunalul Imperiului German (C. casație): Divorț—Străini—Statut personal—Căsătorie—Nulitate—Dol—Simularea îngreunării femeii ;**Tribunalul Covurlui, secția 1: Clara D-r S. Ornslein cu soțul său pentru divorț, cu o Observație de d-l D. Alexandresco.*

Publicațiuni judiciare—Trib. Covurlui.—Bibliografie.

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ**INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Sect. I***Audiența de la 31 Octombrie 1903***Președenția D-lui C. E. SCHINA, Prim-Președinte***Ioana Tudorache Anton cu Tudor Stanciu zis și Dode Stanciu, tutorele casei def. Stanca și Mitu Dragomir*Apel. — *Minori.* — Constituirea instanței fără asistența Ministerului public. — Cine poate se invoace această nulitate? (Art. 237 Pr. civilă).

Opoziție. — Dacă opozițiunea se consideră ca o nouă instanță, sau numai ca un incident la instanța angajată. — (Art. 119 și 157 Pr. civilă).

Filiațiune — Dovedirea ei. — A preciere suverană. — Dovada cu martori. — (Art. 296 Cod civil).

1. *Neconstituirea instanței de apel, în afaceri ce interesează pe minori, ne putând să valăme de cât interesele minorilor, numai densusii se pot plânge în Casație pentru reaua constituire a instanței.*2. *Opozițiunea fiind numai un incident al unei instanțe, ear nu o nouă instanță, prin facerea unei opozițiuni procesul, repunându-se în starea în care se afla când a lipsit partea, instanța, cu ocazia judecării, opoziției poate să considere pe partea oponentă în adevărata ei calitate de tutoare, fără ca prin aceasta să se poată susține că ar fi reformată sentința opoată în mod extraordinar, și în afară de prescripțiunile legii.*3. *In materie de filiațiune legiuitorul, derogând regulilor de drept comun, a lăsat judecătorilor dreptul d'a aprecia dacă trebuie sau nu să admită proba cu martori.*Decisiunea 455/903. — *Respins recursul făcut de Ioana Tudorache Anton contra sentinței Trib. Constanța cu No. 491/901 în proces cu Tudor Stanciu.***Curtea,**

Ascultând citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier D. Cuculi.

Pe d-l avocat Răsuceanu în dezvoltarea motivelor de casare ;

Pe d-l avocat N. Alexandrescu, în combateri ; și

Pe d-l procuror de secție Ștefan Stătescu în concluziuni fiind minorii în cauză ;

Deliberând,*Asupra mijlocului de casare în următoarea cuprindere :*

•Violarea art. 237 Pr. civ., de oare-ce defuncta Stanca Mitu Dragomir, apelanta cărții de judecată cu No. 84/900 a judecătoriei ocolului Silistra Nouă, în loc să facă apel în calitate sa de tutoare în care de și recunoscută ilegal, dar acționată și condamnată prin sus menționata carte, a făcut apel în numele său personal schimbându-și calitatea, și incidentul peremptoriu invocat la timp înainte trib. chiar în absența apelantei a fost respins considerându-se ast-fel de onor. trib., apelul ca personal bine format, probă despre aceasta este sentința 384/900 prin care s'a respins apelul numitei Stanca ca nesustinit, și din care rezultă că a fost personal căci Ministerul public nu a luat concluzii.

Având în vedere sentința supusă recursului din care rezultă că Ioana Tudorache Anton, recurenta de azi, cu autorisațiunea soțului său, a chemat în judecată pe Stanca Mitu Dragomir, revendicând de la dânsa averea mobilă și imobilă rămasă pe urma defunctului Mitu Dragomir ; că, judele ocolului Silistra Nouă, prin cartea de judecată cu No. 84/900, admitând ca fondată acțiunea, Stanca Mitu Dragomir, a făcut apel la trib. Constanța ; că, în cursul instanței de apel încetând din viață Stanca Mitu Dragomir, apelul a fost susținut de moștenitorii ei minori, reprezentați prin tutorele lor Tudor Stanciu, intimatul de azi în recurs ; că, trib. prin sentința atacată cu recurs, stabilind că atât reclamanta Ioana Tudorache Anton, cât și intimații moștenitori ai femeii Stanca Mitu Dragomir sunt toți copii legitimi ai lui Mitu Dragomir eșiți din 2 căsătorii subsecvente și deci în drept a veni la moștenirea acestuia și a împărți între ei averea rămasă de la tatăl lor, a respins acțiunea în revendicare ca neîntemeiată, și a rezervat dreptul reclamantei Ioana Tudorache Anton a cere prin osebită acțiune împărțirea acelei averi ;

Considerând că se constată din cartea de judecată a judelei ocol. Silistra Nouă cu No. 84/900, că femeia Stanca Mitu Dragomir, a stat în instanță ca tutoare legală a minorilor ei copii ; Că dânsa făcând apel nu a putut înțelege de cât să apere interesele minorilor, întru cât prin petiția de apel nu spune că face apelul în numele ei personal ;

Considerând că în această stare de lucruri chiar dacă în cursul instanței de apel, într'o ședință, trib. n'a fost constituit cu asistența Ministerului public, aceasta nu ar fi putut de cât să vatăme interesele minorilor și deci numai dănsii s'ar fi putut plânge în cas de ar fi perdut procesul ;

Considerând că, ast-fel fiind, nu poate fi vorba în specie de schimbarea calității părții apelante, în instanța de apel, după cum se susține de recurentă prin sus arătatul motiv de casare ; și, prin urmare acest mijloc se găsește ne întemeiat.

Asupra mijlocului al doilea :

• Violarea art. 119 Pr. civilă, de oare-ce trib. cu ocaziunea cercetării opozițiunii sentinței No. 384/900 făcută de apelanta Stanca, a revenit asupra zisei sentințe considerând de astă dată apelul c'a făcut de numita în calitate de tutoare, reformând ast-fel sentința în mod extra-ordinar adică în afară de prescripțiunile legii.

Considerând că, opozițiunea fiind numai un incident al unei instanțe, iar nu o nouă instanță, chiar dacă trib. cu ocaziunea primei sentințe, în lipsa apelantei Stanca Mitu Dragomir, a respins apelul acesteia ca ne-susținut, considerându-l c'a făcut în numele ei personal, a putut în urmă, prin facerea opozițiunii, care repune procesul în starea în care se afla când a lipsit dânsa, oponenta (art. 157 pr. civ.) s'o considere în adevărată ei calitate de tutoare, fără ca prin aceasta să se poată susține că a reformat sentința opoasă în mod extraordinar, și în afară de prescripțiunile legii, după cum se pretinde prin acest mijloc de casare ;

Considerând că, ast-fel fiind, nu poate fi vorba în specie de violarea prescripțiunilor art. 119 Pr. civ. care se ocupă de alte cazuri ;

Că prin urmare și acest mijloc de casare este ne-întemeiat.

Asupra celor-l'alte mijloace de casare :

• Violarea art. 234 și 152 Cod civil, de oare-ce trib. a considerat ca existentă și ca celebrată în principatul Bulgar căsătoria defunctei apelantei Stanca cu tatăl meu Mitu Dragomir fără să existe vre un act după formele usitate în acea țară ; sau cel puțin un certificat al Parohiei sau al preoților din acea țară, și fără a vedea contravenirea articolelor de la cap. III C. civ. despre opozițiunii la căsătorie, mărginindu-se toată proba într'o dovadă semnată de trei persoane dintre care două prin punere de deget și alta subscrișă propriu ne ținând compt în același timp trib. și de actele ce am prezentat și aflate la dosar, emanând de la primarul com. Socariciu din județul Ialomița, prin care se constată că atunci când se pretinde că Stanca s'a cununat în Silistra Bulgară, mama mea Chira care fusese isgonită trăia încă și se afla în comuna Socariciu.

• Violarea art. 33 C. civ. de oare-ce trib. în mod neregulat a admis martori apelantei Stanca și încă martori Români, care nu au existat ; ca să dovedească efectuarea căsătoriei în țară străină, fără să existe cel puțin un început de dovadă scrisă.

• Violarea art. 177, 293—296 C. civ., de oare-ce neexistând căsătorie între apelanta Stanca și tatăl meu, copil Stanchei nu pot fi considerați de cât ca eșiți afară din căsătorie, și nu pot invoca posesiunea de stat de copii legitimi, când din chiar actele de naștere o parte din ei se dovedește nelegitimitatea lor, și deci acești copii nu pot avea vocațiune la averea succesorală a tatălui meu Mitu Dragomir.

• Violarea art. 292, 653 C. civ. de oare-ce eu am dovedit filiațiunea mea prin acte de stare civilă și chiar căsătoria legitimă a părinților mei prin martori, căci la acea epocă 1878 nu esista acte de stare civilă în Dobrogea și trib. în loc de a ține seamă de aceste acte și să 'm'i dea mie ca unica succesoare a tatălui meu, averea rămasă ce se deținea fără drept și fără titlu legal de numita Stanca, mă trimete la acțiunea în partagiu respingându-mi dreapta și legala acțiune în petițiune de hereditate.

Considerând că prin ultimele dispozițiuni ale art. 296 din Codul civil, legiuitorul în materie de filiațiune derogând regulilor de drept comun, lasă judecătorilor de fond d'a aprecia în mod suveran dacă presumpțiunile sunt destule de grave pentru a'i determina să admită proba testimonială ;

Considerând că în specie, fiind constant că recurenta Ioana Tudorache Anton a contestat dinaintea trib. calitatea minorilor intimați, de copii legitimi ai defunc-

tului Mitu Dragomir, trib. a putut, în baza dispozițiunilor sus citatului text de lege, ca prin depozițiunii de martori să stabilească această calitate ;

Că de asemenea, trib. a fost în drept în baza dispozițiunilor art. 293 comb. cu 294 C. civ., ca prin depozițiunile martorilor ascultați în cauză, să stabilească în favoarea minorilor posesiunea de Stat de copii legitimi ai def. Mitu Dragomir, și instanțele de fond, fiind suverane în aprecierea actelor și faptelor care stabilesc posesiunea de stat, constatarea lor în această privință scapă controlului Curței de casațiune ;

Considerând că din momentul ce sentința atacată se menține pe constatarea de fapt, stabilită în mod suveran de tribunal, că minorii sunt copii legitimi ai numitului defunct, discuțiunea celor-l'alte cesțiuni care fac obiectul sus arătatelor mijloace de casare, devine fără interes în cauză, și prin urmare și aceste mijloace se găesc neîntemeiate.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL IMPERIULUI GERMAN (CURTEA DE CASAȚIE)

Audiența de la 13 Ianuarie 1900

Prezenția D-lui S C H U L T Z, Președinte

Divorț. — Străini. — Statut personal. — Căsătorie. — Nulitate. — Dol. — Simularea îngreunării femeii.

Cererea în despărțenie a unor soți străini nu se apreciază după legea țării în care este introdusă reclamația, ci după legea națională a soților din momentul formării ei.

Această soluție este aplicabilă și cererei în anulare a căsătoriei.

După dreptul francez, căsătoria nu poate fi atacată din cauza dolului urzit de unul din soți față de celălalt ; de exemplu : prin simularea unei îngreunări atribuită bărbatului.

Această soluție nefiind însă de ordine publică, căsătoria poate fi anulată pentru fapte de asemenea natură, dacă ele sunt prevăzute ca cauze de anulare de legea națională a soților.

Tribunalul,

Tribunalul de apel a pronunțat, pentru insulte grave, divorțul dintre soți, cari se căsătorise la Heidelberg, în ziua de 25 Ianuarie 1898 ; tribunalul a aplicat, în acest caz, legea ducatului de Bada, fără a examina cu de amănuntul dacă această legislație, asupra căreia părțile erau de acord, era, sau nu, aplicabilă în specie. Legea după care trebuie să se resolve această chestiune trebuie să se determine din oficiu de acest tribunal ; în materie de divorț, ea trebuie să fie cea prevăzută de art. 3, § 3 din Codul francez (art. 2, § 2 C. rom.), fiindcă este vorba, în specie, de schimbarea de stat a soților ; or statutul soților este cărmuit de legea lor națională, adică : de cea a bărbatului. Tribunalul imperiului prin decizia sa din 18 Decembrie 1899 și prin o altă decizie din 13 Octombrie 1899, dată în privința Alsaței-Lorenei, unde art. 3, § 3 din Codul civil era aplicabil, s'a pronunțat tot în acest sens, și nu este nici o rațiune de a nu se admite aceeași soluție în cazul de față. Bărbatul reclamant, fiind cetățean al ducatului Saxe-Coburg-Gotta, cererea în despărțenie trebuie să fie apreciată după legea în vigoare în acest ducat. Decizia tribunalului de apel urmează deci să fie casată.

Această soluție este aplicabilă și cererei în anulare a căsătoriei ;

Chestiunea de a se ști dacă o cerere în anulare de căsătorie, pentru cauză de dol, este cărmuită de legea locului în care este contractuală căsătoria atacată pentru viciu de consimțământ, sau dacă ea trebuie să fie cărmuită de statutul personal al soților, este decisă în acest din urmă sens în marele ducat al Badei, de art. 3

§ 3 C. civ. fr. (art. 2, § 2 C. rom.). Prin urmare, este loc de a se aplica în specie dreptul comun al bisericeii protestante, care cârmuește căsătoriile la Coburg (cpr. von Bar, *Internation. Privatrecht*, I. No. 163; Laurent, *Droit civ. internat.*, IV, No. 324). Și în această privință este vorba de o chestie de stat, privitoare la statutul personal al soților.

Mai este încă loc de a se examina chestiunea de a se ști dacă art. 180 C. civ. fr. (162 C. civ. rom.), pe care Curtea de apel, din punctul său de vedere, cu drept cuvânt l'a aplicat în specie, și care nu admite anularea căsătoriei din cauza dolului, prin care viitoarea soție a căutat să convingă pe viitorul său soț despre îngrunarea ei, este o dispoziție de ordine publică, care ar exclude aplicarea legilor străine ce ar permite anularea în asemenea caz. Nicăi o rațiune nu ne face să credem, în această privință, că Codul civil ar fi voit, în ceea-ce privește anularea căsătoriei pentru viciul de consimțământ, să excludă aplicarea dreptului străin în folosul legislațiunii naționale și să ceară îndeplinirea dispozițiilor imperative ce el conține. (Cpr. Laurent, *op. cit.*, No. 324, al. 2, p. 587). Pe de altă parte, anularea căsătoriei pentru dol nu este contrară ordinii publice. (Cpr. art. 1331 C. civ. german); — Casează, etc. (Din Sirey, 1903, 4. p. 1 și 2)

Observație. — Veđi, în privința divorțului, nota Directorului nostru, care întovărășește mai la vale sentința tribunalului de Covurlui, publicată tot în acest număr al ziarului.

(N. R.)

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUI, Secția I

Audiența de la 13 Decembre 1903

Președenția D-lui D. G. MAXIM, Prim-Președinte

Clara Dr. S. Orenstein cu soțul său pentru divorț

Sentința de divorț No...

Străini. — Competința tribun. române de a-i judeca. — Art. 11, 13 C. civ., 54 Pr. civ.

Legi de ordine publică internațională. — Aplicarea lor străinilor. — Art. 12 C. italian (disp. preliminar.). Art. 30 L. de introducere a noului Cod civ. german (Einführungsgesetz). Conv. încheiate între România cu Italia, Austro-Ungaria, Marea-Britania Elveția, Belgia, etc.

Divorț. — Ordine publică. — Aplicarea legilor care cârmuesc divorțul tuturor străinilor domiciliați în țară, chiar și aceluia a căror statut personal nu admite divorțul.

Dispozițiile Codului austriac relativ la divorț în privința soților de religie mozaică. Art. 123, 132—136 C. austriac.

Separarea de trup (de masă și pat). — Ordine publică. — Neadmiterea ei în legea noastră, nici chiar pentru soții străini a căror statut personal o admite.

Protecția austro-ungară. — Incetarea ei în România în urma intervenției convenției așa zisă Heidlerische Convention.

Evrei pământenți sau autoctoni. — Admiterea lor în legile și regulamentele noastre. — Regul. din 2 Aug. 1900 pentru biletele de liberă petrecere în țară. — Art. 4 din L. comunală de la 1887. Heimatlos. — Aplicarea unui asemenea individ a statului teritorial.

Căsătoria în gradul oprit. — Admiterea ei în România în privința căsătoriilor contractate într-o țară în care înrădăcirea nu este o împedcare la săvârșirea căsătoriei. — Drepturi câștigate.

I. Dreptul de a cere și dobândi justiția, fiind un drept civil, și străinii având în România bucurarea și exercițiul tuturor drepturilor civile, tribunalele române sunt astăzi și erau, chiar înainte de revisuirea Procedurii civile, competente de a judeca ori-ce contestații între străini, chiar nedomiciliați în țară.

II. Interesează în gradul cel mai înalt ordinea publică: legile care fixează statul persoanelor, capacitatea sau incapacitatea alipită de acest stat; acele care se referă la dreptul public, precum: legile de politică, de ordinea jurisdicțiilor; acele privitoare la guvernământ, la funcțiunile publice, etc.

Aceste legi se aplică fără îndoială și străinilor, pentru-că

sancțiunea prin justiție a dispoziției unei legi străine, contrară acelor locale de ordine publică, ar aduce o perturbare în ordinea socială internă care trebuie guvernată potrivit statutelor pe baza cărora s'a alcătuit societatea.

Acest principiu este admis și la noi, cu toată lipsa unui anume text, precum sunt: art. 12 din Codul italian (disp. preliminară), art. 30 din legea de introducere a noului Cod civil german, etc., și rezultă din diferitele convenții încheiate cu Statele străine, precum sunt: convenția consulară încheiată cu Italia, convenția comercială încheiată cu Austro-Ungaria, cu Marea-Britanie, cu Elveția; convenția de extrădare încheiată cu Belgia, etc.

III. Legile privitoare la divorț interesând ordinea publică internațională, se aplică, ca atare, tuturor străinilor, chiar și aceluia a căror statut personal nu admite divorțul.

IV. Art. 123, 132—136 din Codul austriac, ținând samă de prescripțiile religioase ale Evreilor, nu admit divorțul, în privința soților de religie mozaică, pentru sevici și lovirii, — motive invocate în specie, — ci numai în favoarea bărbatului, prin consimțământ mutual al soților (art. 133), și pentru adulterul femeii (art. 135). În privința celor-lalte motive ce pot fi invocate. Codul austriac nu admite, pentru Evrei, de cât separarea de masă și de pat (art. 132).

Or, această instituție (separarea de trup), străină de moravurile noastre fiind incompatibilă cu statutul teritorial, interesează ordinea publică, și ca atare, nu poate nici într-un caz fi pronunțată de tribunalele române, conform legii străine. Legea străină este, în cazul de față, ținută în frâu prin statutul teritorial.

Prin urmare, tribunalele române, în asemenea ipotesă, pot și chiar sunt datoare, în privința străinilor, să admită divorțul, conform statutului teritorial, care, precum s'a zis mai sus interesează ordinea publică; pentru-că menținerea soților străini, în asemenea caz, în legătura indisolubilă a căsătoriei pe lângă că ar fi pentru ei o denegare de dreptate, apoi, ar constitui o tulburare în societate și o atingere gravă ordinii publice, ceea ce judecătorii români nu pot tolera.

V. În urma intervenției convenției așa zisă Heidlerische Convention, încheiată cu Austro-Ungaria prin care s'a regulat în mod definitiv protecția protegiaților Austro-Ungari, Austro-Ungaria a încetat de a mai acorda protecțiunea sa persoanelor care nu se bucură de naționalitatea austriacă sau ungară.

VI. Legile și Regulamentele noastre au recunoscut în tot-deauna o categorie de protegiați sau supuși, sub numele de Evrei pământenți sau autoctoni. Aceștia sunt Evreii stabiliți de mult în comunele urbane, și în comunele rurale numai cu autorizația legală, cari se bucură de exercițiul tuturor drepturilor, afară de acele politice; cari n'au fost supuși unei sudiții străine, cari au satisfăcut legii recrutării cari au dobândit pașapoarte de la autoritățile române, etc.

Acești Evrei, ne având nici o naționalitate proprie, sunt acei pentru care, în dreptul internațional, s'a creat cuvântul Heimatlos, și lor li se aplică neapărat, în privința actelor stărei civile, căsătoriei și desfacerei ei, etc., legile teritoriale ale țării în care ei trăiesc și domiciliază; pentru-că ne având nici o naționalitate, ar urma ca ast-fel nici-o lege să nu le fie aplicabilă.

VII. Căsătoria contractată în țară străină, conform legilor acelei țări, între rude între care căsătoria nu este permisă în România (în specie unchi și nepoată), fiind, validă și producându și toate efectele sale în țara noastră, întru cât soții căsătorindu-se în străinătate, conform legii străine, nu pot fi considerați că ar fi avut de scop fraudarea legii române; ei au în această privință un drept câștigat, și respectul drepturilor câștigate în ori-ce țară este indispensabil atât pentru siguranța socială, cât și pentru păstrarea armoniei ce trebuie să domnească în raporturile dintre diferitele națiuni.

S'au prezentat în instanță: reclamanta Clara dr. S. Ornstein, asistată de dl. avocat M. G. Orleanu; iar pâritul dr. S. Ornstein, asistat de dl. avocat G. N. Gamulea.

Tribunal,

Având în vedere acțiunea introdusă de către doamna Clara Doctor Sigmund Ornstein, contra soțului ei Doctorul Sigmund Ornstein, prin care cere desfacerea căsătoriei dintre ei, pentru seviții și insulte grave din partea soțului ;

Având în vedere că păritul Doctorul Ornstein obiectează că această acțiune nu poate fi admisă : 1° fiind că atât el cât și soția sa, sunt supuși austriaci, căsătorii în Bucovina, și după legea austriacă, ce îi guvernează, în cesiuni de statut personal, divorțul nu le este admis pentru motivele invocate de către reclamantă, de cât numai separațiunea de corp; și 2° pentru că, în tot cazul, chiar de ar putea fi judecați după legea română, acțiunea este inadmisibilă, în vedere că această căsătorie, contractată între unchiu și nepoată, înrudire necontestată între soți, este nulă după legea locală, care oprește căsătoria între persoane înrudite, în gradul în care se află soții ;

Având în vedere că Doamna Doctor Ornstein a susținut că, chiar de ar fi soții austriaci, în materie de divorț li se aplică legea țării în care domiciliază ; și, în subsidiar, a prezentat acte spre a dovedi că soțul său nu este austriac, ci *Heimatlos*, fără naționalitate proprie, și deci se aplică soților legea teritorială ; că, în fine, acțiunea este admisibilă, pentru că soții, deși înrudiți, ei s'au căsătorit în străinătate, și nu în fraudă legilor române.

Având în vedere că soții, de religione mosaică, s'au căsătorit în Bucovina, și că nefiind contestat faptul că Doctorul este unchiu soției sale, chestiunile ce urmează a le discuta tribunalul sunt următoarele :

a) Dacă soții Ornstein, fiind în realitate Austriaci, așa precum a susținut în instanță soțul, tribunalul român este competent a pronunța divorțul între doi străini ; și, în cas afirmativ, care este legea ce trebuie să determine motivele de desfacere ?

b) Dacă ziișii soți sunt numai supuși români, *Heimatlosi*, fără naționalitate proprie, ce anume legi li se aplică cu ocazia divorțului ? Și, în cazul când li se aplică legea teritorială a țării unde se găesc, dacă se poate invoca de către unul din soți nulitatea căsătoriei, și deci inadmisibilitatea acțiunii de divorț, sub cuvânt că deși a fost contractată căsătoria în țară străină în condiții propriie acelei legislațiuni, totuși, se îndepărtează de regulile legii teritoriale sub raportul prohibițiunii prescise pentru anumite grade de înrudire dintre soți ;

c) Dacă, aplicându-se legea teritorială în determinarea motivelor de divorț, ele sunt indetulătoare spre a fi admisă acțiunea ?

a) Chestiunea competenței :

Considerând că, în primul loc, în cât privește chestiunea dacă tribunalele române sunt competente a judeca contestațiunile dintre străini, chiar înaintea modificării din 1900 a Procedurii civile, doctrina și jurisprudența noastră a stabilit în mod unanim regula trasă din articolul 13 din C. civ., după care tribunalele române sunt competente a judeca chiar pe străinii nedomiciliați în țară, ca unii cari se bucură în România de toate drepturile civile ce nu li s'au refusat expres prin vre'o lege, și prin urmare, și de acela de a se căsători și de a usa de toate drepturile și obligațiunile ce rezultă din acest contract, adică : acela de a cere divorțul înaintea tribunalelor române. (A se vedea în acest sens : A. C. Șendrea, Curs de procedură civilă, I, pag. 248; D. Alexandresco, Dr. ancien et moderne de la Roumanie, p. 285; Decis. Curței Cas. s. II, No. 1 din 1875, Buletinul din 1875, pag. 3; Decis. Curței Galați, s. I din 18 Martie 1889, *Dreptul*, No. 27 din 1889; Sentința trib. Iași, s. IV, din 21 Martie 1890, *Dreptul*, No. 44 din 1890). Această soluțiune nu mai poate fi astăzi contrazisă, în urma promulgării modificărilor din 1900 a Procedurii civile, care prin articolul 54 a dat formal în competența tribunalelor ordinare toate prigonirile dintre ori-ce împričinați străini, atât civile, cât și cele ce le sunt date în cădere prin alte legi.

b) Aplicațiunea legii teritoriale în determinarea motivelor de divorț, în cazul când soții ar fi Austriaci :

Considerând că, ast-fel fiind stabilită competența acestui tribunal, chiar dacă litiganții ar fi străini, și prin urmare,

de naționalitate austriacă ; în această ipotesă, după regulile stricte ale dreptului internațional privat, ar urma ca tribunalul în determinarea motivelor de divorț să aplice soților legea austriacă. pentru că generalmente se admite principiul că legile care privesc starea și capacitatea persoanelor urmăresc pe străini în România, principiul dedus din dispozițiunea articolului 2 al Codicelui civil român, care admite în mod formal statutul personal al Românilor în străinătate în tot ce privește starea civilă și capacitatea lor.

Considerând însă, că alătura cu principiul statutului personal, se află un alt principiu — de ordine superioară, — necesitatea pentru ori-ce societate bine organizată de a face să se respecte dispozițiunile de ordine publică și pentru paza bunelor moravuri, stabilite de legi în interesul conservării și prosperității ei, adică : acele dispozițiuni care privesc direct sau indirect organizațiunea socială. și, prin urmare, toate care fixează statul persoanelor, capacitatea sau incapacitatea alipită de acest stat, și acele care se referă la dreptul public, precum sunt : legile de poliție, de ordinea jurisdicțiunilor și cele privitoare la guvernământ și funcțiunile publice. Sancțiunea prin justiție a dispozițiunilor unei legi străine, contrare unor asemenea legi locale, ar aduce acestor din urmă o violare directă, pentru că nesocotindu-le, în dauna intereselor locale, s'ar aduce o perturbare în ordinea socială internă, care trebuie guvernată potrivit statutelor pe baza cărora s'a alcătuit societatea. Acest principiu este textual enunțat de articolul 12 al titlului preliminar din Codicele civil italian : «Legile, actele și sentințele unei țări străine și convențiunile private, nu pot în nici un cas, să deroage la legile prohibitive ce privesc persoanele, bunurile și actele, nici legilor ce se raportează într'un mod oare-care ordinei publice și bunelor moravuri». În același sens limitează aplicațiunea legilor străine articolului 30 al legii de introducere a noului Codice civil german (A se vedea *Gandolfi*, Code civil du royaume d'Italie, pag. 12 și *Mulenaere*, Code civil allemand, pag. 654). El este generalmente admis, după cum zice *Brocher*, pentru-că nici-o suveranitate nu poate să tolereze pe teritoriul său fapte ce aduc atingere baselor constitutive a puterii sale, ordinei economice fondate printr'ensă și siguranței sociale considerată sub triplu punct de vedere al persoanelor, lucrurilor și actelor. (*Brocher*, Droit international privé, pag. 350).

Considerând că, dacă legiuitorii noștri n'au proclamat formal același principiu, cu privire la prohibițiunea aplicațiunii legilor străine ce ar fi în desacord cu așezămintele și instituțiunile pe care se bazează ordinea în societate, nu este mai puțin adevărat că aceiași legiuitori au avut grija de a aduce restricțiuni exprese aplicațiunii legilor străine în convențiunea consulară cu Italia, a celor comerciale și celor de extraditațiune, încheiate cu diferite State ; prescriind categoric neexecutarea hotărârilor străine ce ar conține dispozițiuni contrare ordinei publice, nederogarea ori-cărei stipulațiuni din tratatele comerciale la ordonanțele și regulamentele speciale în materie de comerț, industrie, poliție și siguranță generală ; și, în fine, neadmisibilitatea cererilor de extraditațiune, ori de câte ori ele ar părea contrare, în ceea ce privește consecințele, *principiilor de umanitate* admise de legislațiunea Statului nostru și cea a Statului care pretinde extrădarea. (A se vedea art. 11 al Convențiunii consulare cu Italia ; art. 1 al Convențiunilor comerciale cu Austro-Ungaria, Marea Britane și Elveția, și art. 3 al Convenției de extrădare cu Belgia).

Eată dar că legiuitorii noștri, în casuri analoage, când este vorba de atingere adusă libertății și une-ori chiar numai pentru apărarea drepturilor patrimoniale, intervin spre a îndrepta aplicațiunea legilor străine, și aceasta numai pentru a salvarda principiile de umanitate. Care ar fi motivul de a ne îndepărta de aceste principii și a menține într'o situațiune nenorocită pe o femeie străină, domiciliată în țară, nevoită a continua căsătoria cu un soț care i-ar face viața amară, care zilnic ar tortura-o, așa că toleranța spectacolului ar presenta o adevărată turburare în societate ? Cum legiuitorii noștri să fi luat mai multe garanții pentru respectarea drepturilor patrimoniale de cât pentru însuși viața și liniștea sufletească a străinului ?

Considerând că, în realitate, dacă tribunalul ar fi nevoit să aplice soților legea străină, ar fi în impas, și dinșii ar trebui menținuți în căsătorie, pentru că soții sunt de religie mosaică, și după art. 123, 132 - 136 din Codicele austriac, divorțul pentru mosaiici, nu este permis, după această legislațiune, de cât în favoarea bărbatului, prin consimțământ mutual al soților, sau în urma adulterului femeii; iar pentru seviti și loviri,—motive invocate de reclamantă,—nu este admisă de cât separațiunea de masă și pat. Ori, această ultimă instituțiune este străină legislațiunii noastre, incompatibilă cu statutul teritorial, ce este de ordine publică, și deci, cu drept cuvânt doctrina și jurisprudența susțin că judecătorii români nu pot s'o pronunțe, nici chiar pentru străinii domiciliați în țară. (*Alexandresco*, Droit ancien et moderne de la Roumanie, pag. 113). În consecință, după rigoarea principiilor, judecătorul neavând puțința ca să aplice separațiunea de corp și nici divorțul, poate el să denege dreptatea celui ce i-o cere, sub cuvânt că legea nu 'i dă mijloc de îndestulătoare a distribui justiția ?

Considerând că asemenea situațiune nu poate fi tolerată la noi în țară, fiind absolut contrară moralei și legilor teritoriale, care, în mod constant și încă din timpurile cele mai vechi, garantează dreptatea pentru străini ca și pentru naționali, și pun la îndemână judecătorilor măsuri de ocrotire pentru cei slabi, sau cari nuși pot găsi realizarea drepturilor în legislațiunea lor proprie. Și, în realitate, ordinea publică internă ar fi atinsă, dacă s'ar lăsa fără justiție pe un asemenea sot, căruia, din cauza dificultăților și conflictului dintre legislațiunea țării sale și cea teritorială, nu 'i s'ar putea aplica legea statutului său personal și nici cea teritorială. Pentru înlăturarea nedreptăței, jurisprudența și doctrina a venit în ajutor străinului; interpretând principiile, în lipsa unor dispozițiuni formale, în favoarea celui lipsit de protecțiune și aplicând ast-fel regulile prescise de legea teritorială, chiar când este vorba de statutul său personal. Această tendință umanitară se vede realizată de doctrina și jurisprudența noastră, care găsește că legile relative la desfacerea căsătoriei interesează ordinea publică, așa că divorțul nu poate fi refuzat din pricina statutului personal al celor insoțiți, pentru-că prin aceasta s'ar viola legea ce a organizat divorțul, inspirată de motive ce se alipesc la interesul familiei al ordinii publice și al buzelor moravuri. (În acest sens: *A. C. Șendrea*, Procedura civilă, pag. 248; *Asser și Rivier*, Drept internațional privat, traducere de *G. E. Schina*, pag. 118; Trib. Iași, s. IV, sentința din 19 Martie 1890, *Dreptul*, 1890, pag. 257 și Trib. Vlaşca, sentința din 16 Maiu 1892, *Dreptul* 1892, pag. 453).

Este adevărat că această cestiune este mult controversată, după cum zice *Laurent*, și că mare parte a jurisprudenței, împreună cu *D. Alexandresco*, comentatorul codicelui nostru civil, s'a pronunțat în sens contrar, găsind că dispozițiunile legale, privitoare la divorț, nu interesează întru atât ordinea publică și bunele moravuri, în cât să se deroage la principiul statutului personal și să fie aplicabile și străinilor ce locuiesc pe teritoriul nostru, sub cuvânt că cele mai multe legislațiuni, și deci și legiuitorul nostru, a admis divorțul nu pentru că siguranța Statului ar cere imperios asemenea măsură, ci pentru că se presupune că scopul moral al căsătoriei nu se atinge complet, fără această instituțiune. (A se vedea: *Decis. Inaltei Curți de casație*, s. II, din 18 Noembrie 1883, *Buletinul*, 1883, pag. 1114; *Decis. Curței Iași*, s. I din 13 Octombrie 1890, *Dreptul* 1891, pag. 458; Trib. Iași, s. I, din 8 Aprilie 1902, *Dreptul* 1902 pag. 351; *D. Alexandresco*, observație la ultima sentință și nota 9, unde se arată mai multe decisiuni în același fel; *Laurent*, «Droit civil, international» V, pag. 252; *Fiore*, «Diritto internazionale privato», II, pag. 186).

Tribunalul socoate însă că primul sistem este preferabil. Rațiunea de a fi a unei legi este în atingerea scopului social ce 'l urmărește, așa că, după acest scop, se poate aprecia efectul ei internațional sau teritorial. Legile, prin natura lor, au un caracter general; și ele nu pot, sub raportul internațional, înceta de a 'și păstra un caracter internațional sau teritorial; în cât, în fie care caz special, alegerea acestui caracter trebuie determinată din punctul de vedere al scopului social al

legii. Sunt, deci, teritoriale legile al căror scop n'ar fi atins dacă, în fie care țară, nu s'ar aplica străinilor ca și naționali; internaționale acele a căror scop cere ca ele să urmeze persoana ce cade sub dispozițiunile lor. Trebuind, deci, să cercetăm scopul social al legii ce ne interesează, el este norma ce ne poate conduce în caz de conflict al legislațiunilor, și, după cum este știut, că legile au un dublu obiect: de a proteja activitatea particulară a individului, sau de a garanta condițiunile de existență și de regulată funcționare a societății. le vom denumi legi de ordine privată sau de ordine socială. Din acest punct de vedere, întru cât sunt făcute în interesul individului, a intereselor lui particulare, negreșit că legile privitoare la familie, căsătorie și divorț fac parte din prima categorie. (*Bar. Skizze einer Theorie des internationalen Privatrechts*, I, pag. 116).

Considerând că aplicațiunea statutului personal, în privința acestor cestiuni de ordin individual, nu este însă atât de riguroasă precum se susține. Ea presintă excepțiune ori de câte ori incapacitatea decretată după acest statut personal, este privită într'o țară ca atențând la drepturile demnității omului, și când dar este în desacord cu principiile cele mai elementare ale justiției țării în care se caută a fi implântată. Oare, sentimentul public în această țară n'ar fi jignit, dacă s'ar lăsa perpetuu în suferință o femeie în casa bărbatului, dacă i-ar fi denegată dreptatea, ca una ce n'ar putea obține nici separația de corp.—străină legislației teritoriale,— și nici divorțul, din cauza dificultății ce 'i crează statutul ei personal? Ar fi conform principiilor de umanitate de a lăsa asemenea femeie să îndure umilința zilnică și rele tratamente sub jugul apăsător al bărbatului? Expunerea numai a unei asemenea doctrine, după obiceiurile societății noastre, este incompatibilă cu organizarea familiei și cu observarea conștiințioasă a datorilor fie căruia: așa că, în asemenea cas, judecătorul în mod excepțional este dator să oprească de a administra în justiție principii contrare legislației sale proprii. «Lucrurile se presintă sub un alt aspect, zice Brocher, dacă o restricție legală, întocmită în interes individual, nu există de cât în una dintre legislațiunile ce se discută. Trebuie atunci să ne întrebăm dacă, considerată în ea însăși, libertatea individuală nu este de ordine publică, dacă nu trebuie să înlăturăm asemenea pedeci fără equivalent pe teritoriul țării, unde li se cere aplicațiunea» (Brocher, *Droit international privé*, pag. 354). Și să nu se uite că autorul este un fervent apărător al statutului personal, ca și mulți din jurisconșulții noștri predominați de ideia teritorialității și dintre cari, unii găsesc că dispozițiunile legale privitoare la divorț pot fi privite în medie ca legi de ordine publică, ca un statut mixt, ca unele ce denotă o manifestare vădită a principiilor religioase, politice și morale ale unei societăți. Găsim că nu poate exista asemenea medie în privința legilor de ordine publică; legiuitorul nu o admite, și deci, nici judecătorul nu poate să o aprobe. Conflictul ce se invoacă, în susținerea tesei contrare, prin împrejurarea înlesnirii căsătoriilor de al doilea, care în țara soților căsătoriți ar fi nevalabile, și provocarea nașterii de copii, cari, în această țară, ar fi priviți ca adulterini, nu este un argument convingător, pentru că judecătorul, mai înainte de a se gândi la un rău viitor și în tot cazul eventual, trebuie să caute a înlătura un rău actual și continuu, care, din cauza dificultăților create prin diversitatea dispozițiunilor ambelor legi, ce sunt în conflict, nu poate fi alt-fel conjurat de cât prin aplicațiunea legii teritoriale. Și, nu se poate zice că soțul care cere divorțul ar putea scăpa de relele tratamente și pericolul în care'l pune cel-l'alt sot, prin măsurile preventive de poliție ce ar putea cere autorităților în drept, sau prin cele ce i-ar acorda autoritatea judecătorească; pentru că, prin natura lucrurilor, este inadmisibil paza continuă a soților zi și noapte și în tot momentul; și apoi, pentru că însuși tribunalul legalmente nu poate admite părăsirea domiciliului bărbatului, în temeiul art. 250 din codicele civil, de cât ca consecință a unui proces de divorț, după cum declară termenii săi expresi, măsură dar la care nu poate ajunge femeia străină, dacă i se tăgăduște dreptul de a cere divorțul.

Considerând că, față cu aceste motive, legea teritorială ur-

mează a fi aplicată, soților Ornștein, chiar de ar fi austriaci; și, deci, finea de neprimire propusă este neintemeiată.

c) Determinarea naționalității soților :

Considerând că din desbaterile urmate în instanță, și actele prezentate se constată că Doctorul S. Ornștein, se află înscris, împreună cu părintele său, în registrele desființatului Vice-Consul i. și r. Austro-Ungar din Roman, ca supuși austriaci, după cum a dovedit cu certificatul consulatului i. și r. Austro-Ungar din Iași No. 14437, din 2 Noiembrie 1903. Acest certificat prevede numai că părintul este trecut sub No. 133, în această calitate, *als österreichische Schutzgenossen*, fără a se specifica prin acest act, sau prin vre'o altă dovadă, produsă de numitul, că această înscriere a fost operată după 14 Mai 1887. La această dată, a intervenit învoirea dintre România și Austro-Ungaria, așa zisa *Heidlerische-Convention*, prin care s'a regulat definitiv cesiunea protegițiilor austro-ungari aflați în țară, și după care Austro-Ungaria a încetat de a acorda în România protecțiunea sa persoanelor care nu se bucură de naționalitatea austriacă sau ungară. (A se vedea : « *Arrangement avec L'Autriche-Hongrie concernant les protégés* », din 14 Mai 1887, în « *Tratate și Invoiri internaționale ale României de Trajan Djuvara* » 1888, pag. 807).

Considerând că față cu zisa convențiune, părintul, ne mai putându-se prevala de protecțiunea austriacă, ca unul ce n'a dovedit că a obținut naturalizarea în Austria, și continuând a vieții în țară, a satisfăcut cerințele legii recrutării și s'a bucurat de toate drepturile acordate supușilor străini domiciliați în țară, obținând și pașapoarte cu ocaziunea voiajelor ce le-a făcut în străinătate, după cum s'a stabilit în instanță prin certificatul Consiliului medical superior al armatei din 13 Octombrie 1888, doveditor reformării sale din armată, și prin certificatul Prefecturii județului Covurlui, No. 10222 din 8 Decembrie curent.

Că, în această situațiune, Doctorul Ornștein, locuitor în România, de rit israelit, ne supus vre unei protecții străine, nu este străin în adevăratul înțeles al cuvintului, ci are un stat civil excepțional, lipsit, în adevăr, de exercițiul drepturilor politice, dar bucurându-se de toate drepturile și avantajele recunoscute Românilor (Decisia Inaltei Curți de casație, s. II, din 28 Iunie 1902, *Curierul Judiciar*, 1902, pag. 425). Această deosebire între străinii și Evreii pământeni a fost continuu făcută, și chiar în ocaziunea aplicării Regulamentului din 2 August 1900 pentru bilete de liberă petrecere în România, obligatorii străinilor călători sau reședinți în țară. « Nu intră în categoria străinilor după acest regulament, și nici nu cad sub descrițiunile regulamentului, aceia dintre străinii de neam, stabiliți în țară de lungă dată, cari nu sunt supuși nici unei sudii străine și cari au fost tot-d'una considerați ca supuși români, au tras soții în țară, s'au bucurat de drepturile civile, și ori de câte ori au călătorit afară din țară, au fost garantați printr'un pașaport liberat de autoritățile locale române. Această populațiune se compune mai ales din Evreii *autoctoni*, stabiliți prin orașe, iar prin târguri și comunele rurale cu autorizațiunile legale, conform art. 4 a legii comunale din 1887 ». (A se vedea Instrucțiunile privitoare la aplicarea regulamentului sus zis și Circulara Ministerului de interne No. 19675, din August 1900)

Considerând că soțul, Doctorul Ornștein, ne fiind de naționalitate austriacă și nici română, el este supus român, dar fără nici o naționalitate *Heimatlos*, și întru cât soția și dâna pământeană, n'a invocat că a avut naționalitate proprie, înainte de contractarea căsătoriei, urmează a se cerceta dacă soțul, în atare condițiuni, mai poate invoca un statut personal — bazat pe naționalitatea austriacă — ce nu o posedă.

d) Aplicațiunea legii teritoriale și, deci, netemeinicia finei de neprimire din cauză că soții sunt *Heimatlos* :

Considerând că, după cum se admite de doctrină, acei ce n'au o naționalitate proprie — *peregrini sine civitate certa* — nu pot invoca un statut personal ce nu 'l posedă, ci lor li se aplică legile teritoriale ale țării în care se găsec, *lex fori*, și prin urmare, ei sunt supuși, în ce privește actele stărei civile, căsătoria și desfacerea ei, legilor de ocaziune desemnate prin întâmplarea aflării soților într'un Stat sau în altul.

(În acest sens : Decisiunea Curței de apel din Iași, s. II din 25 Februarie 1903, *Curierul Judiciar* No. 83 din 1903)

Că, aplicând această regulă soților Ornștein, nu se poate zice că dânsii, fiind într'un grad de inrudire ce dă loc la proibițiunea căsătoriei după legile române, au contractat căsătoria în țară străină în scop de a eluda dispozițiunile acestor legi; pentru că soții cât se aflau în străinătate, fiind supuși acolo legilor țării locului, în ce privește contractul căsătoriei, ei au creat un raport de drept regulat ca formă a cărui efecte trebuiesc deci primite în țară. Și, în adevăr, respectul drepturilor regulat câștigate, în ori ce țară, este indispensabil atât pentru siguranța socială, cât și pentru conservarea armoniei ce trebuie să domnească între națiuni ;

Considerând, în fine, că aplicațiunea legii teritoriale și are loc și din alt punct de vedere, pentru că soția și dânsa — pământeană din România — de origină străină, nedobindind altă naționalitate prin căsătorie, de oare-ce soțul nu avea, a rămas în aceeași situațiune de drept și deci, poate invoca legea țării în care trăește, în ceea ce privește divorțul, întru cât atât ea cât și soțul ei locuiesc în țară, sunt supuși legilor române și nu se pot sustrage de la aplicațiunea acestor legi chiar în relațiile decurgând din căsătoria lor. (Decisia Inaltei Curți de casație din 10 Noiembrie 1903, *Curierul Judiciar*, No. 83 din 14 Decembrie 1903) ;

Având în vedere că din cele expuse și din ori-ce punct de vedere, finele de neprimire invocate sunt neintemeiate și deci cătă a fi respinse ca atare.

e) Discuțiunea motivelor de divorț :

Având în vedere că atât prin acțiunea sa, cât și prin cele desvoltate în instanță, doamna doctor Ornștein, invoacă drept motive de divorț seviciul și insulte grave, fapte pe care tinde a le dovedi în scris și prin martori, și care, de ar fi probate, pot motiva desfacerea căsătoriei ;

Considerând că, în aceste împrejurări, tribunalul cătă să admită acțiunea în principiu și să autorisă reclamanta de a proba legalmente faptele ce le invocă în stabilirea cererei sale.

Pentru aceste motive, redactate de primul președinte, D. G. Maxim, respinge ca neintemeiate finele de neprimire, admite în principiu acțiunea, etc.

(ss) D. G. Maxim ; I. G. Ianculescu ; S. Cristescu

Observație. — Sentința tribunalului de Covurlui s. I, ce publicăm astăzi, datorită penei maestre a primului său president, amicul nostru, d. D. G. Maxim, este frumoasă și importantă din toate punctele de vedere. Nu putem, deci, s'o lășăm să treacă fără a zice câte-va cuvinte asupra ei, de și Curtea din Galați va avea în curând a se pronunța asupra diferitelor puncte de drept internațional rezolvite de tribunal.

Primul punct rezolvit nu suferă nici-o îndoială. Tribunalele române au fost, în adevăr, în totdeauna și sunt mai cu seamă astăzi competente de a judeca ori-ce contestație dintre străini, art. 54 din Procedura revisuită la 1900, fiind formal în această privință (!).

« Tribunalele române, a dis în expunerea de motive, Ministrul justiției, d. C. G. Dissescu, sunt de acum înainte, fără îndoială competente de a judeca pe străini în materie civilă, ca și în materie comercială. Este adevărat că va fi loc, în asemenea pricină, la aplicarea legii străine ; faptul acesta nu ne a oprit de a le recunoaște deplina lor competență, căci, și în sistemul contrar, judecătorul țării poate să fie chemat a aplica legea străină, etc. ».

(1) Cpr. C. București (afacerea Collaro), *Curierul Judiciar* din 1901, No. 44 (cu observația noastră) și *Dreptul* din 1901 (cu adnotația d-lui C. G. Dissescu). Vezi și C. Galați, *Dreptul* din 1889, No. 27 (decisie pronunțată chiar în materie de divorț).

Al doilea punct decis de tribunal nu suferă, de asemenea, nici-o discuție.

Tribunalul pune, în adevăr, în principiu că legea străină este înfrânată de statutul teritorial, de câte ori este vorba de o lege de ordine publică. De și nu avem nici un text în această privință, precum sunt: art. 12 din dispozițiile preliminare ale Codului civil italian și art. 30 din legea de introducere a Codului german (2), totuși aceasta este precum spuneam, nediscutabil, și nu era nevoie de un așa lux de argumentare pentru a stabili un lucru, pe care nimene nu-l poate contesta (3).

Tribunalul face însă să figureze între legile de ordine publică, acele privitoare la desfacerea căsătoriei, citând în favoarea acestui sistem mai multe hotăriri ale tribunalelor noastre, la care se poate adăoga o decizie a Curței din Iași, care nu are însă nici-o valoare doctrinală, de oare ce Curtea se mărginește a afirma, fără a aduce nici-un argument serios în favoarea tezei sale (4).

Cu alte cuvinte, după tribunalul de Covurlui, divorțul interesând ordinea publică și socială, este aplicabil tuturor străinilor, chiar și acelor a căror lege personală nu-l admite.

Am mai avut ocaziunea de a examina altă dată pe larg această chestiune foarte controversată, și nu am admis modul de a vedea al Tribunalului de Covurlui (5).

Ordinea publică nu are, în adevăr ce căuta în specie; căci, precum foarte bine dice Curtea noastră de casație (6) unele legislațiuni au admis divorțul nu pentru ca siguranța Statului ar cere imperios asemenea măsură, și pentru că se presupune că scopul moral al căsătoriei nu se poate complect atinge fără această instituție. Siguranța unui Stat nu este, deci, câtuși de puțin amenințată prin lipsa divorțului din legile sale.

Ba din contră, unele legislațiuni îl consideră chiar ca imoral. Ast-fel sunt acele din: Italia, Spania, Portugalia și principatul Monaco, unde divorțul nu poate pătrunde cu toate stăruințele unora din ju-

(2) Iată cum se exprimă art. 30 din această lege (*Einführungsgesetz*): «Die Anwendung eines ausländischen Gesetzes ist ausgeschlossen, wenn die Anwendung gegen die guten Sitten oder gegen den Zweck eines deutschen Gesetzes verstossen würde.»

(3) «Nici într'un caz, dice rezoluția votată de Institutul de drept internațional din Oxford, în anul 1880, legile unui Stat nu vor putea dobîndi recunoaștere și efecte pe teritoriul unui alt Stat, dacă sunt în opoziție cu dreptul public sau cu ordinea publică.» Vezi articolul nostru de drept internațional, publicat în *Curierul Judiciar* din anul 1900, No. 41, p. 324.

(4) Vezi *Dreptul* din 1895, No. 17. Cpr. critica acestei decizii făcută de d. A. N. Juvara în *Revista de drept și sociologie*, anul II, No. 17, din 15 Aprilie 1900, p. 89.

(5) Vezi *Curierul Judiciar* din 1900, No. 5 și 60 (observații asupra unor sentințe a trib. din Bayonne și din Liège). Vezi și *Dreptul* din 1902, No. 44 (observații asupra unei sentințe a trib. din Iași). Această sentință, care admitea în totul modul nostru de a vedea, a fost confirmată de Curtea din Iași, s-a I, care a revenit asupra primei sale jurisprudenței, prin decizia No. 83 din 19 Iunie 1902).

(6) Vezi Bulet. 1883, p. 1114, și *Dreptul* din 1884, No. 1. Vezi și Curtea Iași (în afacerea baronului Kapri) «Considerând, dice Curtea, că, în ce privește divorțul, nu se vede nici un interes major care să ceară imperios ca o căsătorie contractată în condițiuni de indisolubilitate, sub imperiul unei legi străine, să fie desființată numai pentru motivul că soții s'au stabilit în țara la noi, unde divorțul este admis și unde el este admis nu pentru că siguranța Statului român reclamă această măsură, ci numai pentru că legiuitorul nostru a crezut că scopul moral al căsătoriei nu se poate atinge complect fără această instituție.» V. *Curierul Judiciar* din 1903, No. 83.

risconsulți; în cât s'ar putea susține, nu fără oarecare succes, că în aceste țări, principiul indisolubilității căsătoriei este de ordine publică, ceea ce a făcut ca Curtea de apel din Florența să refuze de a investi cu formula executorie o decizie străină care admisesse divorțul între doi soți străini, conform legii lor personale (7).

Tribunalul răspunde însă că, în specie, soții fiind de religie mozaică, nu au după legea lor, de cât separația de trup (*scheidung von Tisch und Bett*), separație pe care tribunalul n'o poate admite, această instituție, străină de moravurile noastre, fiind contrară ordinii publice din țara noastră. Așa este; separația de trup sau de masă și pat (*a thoro et mensa*) nu poate, cu toată controversa ce există asupra acestui punct să fie admisă de judecătorii români, după cum a decis și tribunalul de Ilfov (8); pentru că ea este incompatibilă cu legile noastre și contrară ordinii publice din România; dar de aici nu rezultă că soții urmează să fie despărțiți, atunci când legea lor națională nu admite divorțul; pentru că ei tot străini sunt și legea lor, în privința capacității, îi urmărește pretutindeni. Or, legile privitoare la căsătorie și la desfacerea ei sunt necontestat legi relative la starea și capacitatea persoanelor. Aceasta n'o tăgăduiește nici tribunalul de Covurlui. Dacă soții voesc să fie separați de trup, conform legii lor personale, ei n'au de cât să se adreseze la consulul lor respectiv, care va putea să pronunțe separarea. Indată însă ce ei recurg la justiția română, ea nu-i poate judeca de cât aplicând statutul lor personal. Acestea ni se par adevăratele principii și ele sunt admise atât de jurisprudență cât și de marea majoritate a autorilor (9).

Dar tribunalul neavând încredere în sistemul său, și punând chestia pe alt teren, admite divorțul în baza legii teritoriale, pentru cuvânt că soții n'ar avea nici-o naționalitate și s'ar găsi în acea situație pentru care s'a creat, în dreptul internațional, cuvîntul *Heimatlos*. Aceasta este o altă chestie. Dacă, cu adevărat soții nu au nici o naționalitate, se înțelege că divorțul este admisibil în baza legii române; pentru că, în asemenea caz, ei neavând nici-un statut personal, trebuie să li se aplice statutul domiciliului; căci, alt-fel, după cum foarte bine observă tribunalul din Nantes (10), n'ar mai exista nici o justiție pentru dinșii. Această soluție este formal admisă prin art. 29 din legea de în-

(7) Vezi Sirey, 1903, 4, p. 27, 28.—Această chestiune este însă foarte controversată în Italia; căci, pe când Curtea din Florența se abține în jurisprudența sa, Curtea de apel din Modena (Sirey, 1900, 4, 15), cea din Palermo (*La Legge* din 1901, I, 230), din Veneția (*La Legge* din 1903), și altele, acordă, din contră, formula executorie, în materie de divorț, hotărîrilor străine.

(8) Vezi *Dreptul* din 188, No. 7. Cpr. Répert. Sirey, *Divorce*, 5301. Durand, *Dr. internat.*, p. 366.—Contră: Baudry et Chauveau *Personnes (Divorce)*, III, p. 262, nota 2. Cp. și Laurent, *Dr. civil internat.*, V, 51, p. 116—117.

(9) Vezi numeroși autorii citați în adnotația noastră, publicată în *Dreptul* din 1902, No. 44, p. 354, nota 9, și la autoritățile citate acolo, trebuie să adăogăm: Carpentier, *Divorce et séparation de corp*, II, 5266 urm. și o decizie recentă a trib. imperiului german din Leipzig (Curtea de casație, *Reichsgericht*), publicată tot în numărul de azi al *Curierului Judiciar*.

(10) Vezi J. Clunet, anul 1902, p. 590 urm. sentință analizată de noi în studiul de drept internațional ce am publicat în *Curierul Judiciar* din 1903, No. 22, p. 179. Cpr. și C. Iași, *Dreptul* din 1895, No. 17.

introducere a Codului german (*Einführungsgesetz zum bürgerlichen Gesetzbuche*) (11).

Mărturisim însă că nu înțelegem teoria tribunalului asupra Evreilor *pământeni* sau *autoctoni*, după cum îi botează sentința sa. Sau soții sunt *Heimatloși*, sau sunt *pământeni*; nici într'un caz ei nu pot să fie amândouă de o dată. Ingenioasa teorie a evreilor *pământeni*, pe care o consacră o decizie recentă a Curții de casație, apărută de amicul nostru, d-l N. Mandrea (12), nu are, după părerea noastră, nici-un temei juridic, și legea comunală veche, care vorbea de asemenea Evrei, era anticonstituțională. Dovadă la aceasta sunt mai multe decizii ale Curții de casație, care tot ast-fel înțelegea lucrurile altă dată. «Considerând, ăice o decizie a Inaltei Curți, că de câte-ori o lege este în contradicție cu Constituția (era vorba în specie toc-mai de art. 24 din legea comunală, relativă la evreii așa ăiși *pământeni*, care era în contradicție cu art. 7 din Constituție), nu poate fi îndoială că trebuesc aplicate dispozițiile constituționale în detrimentul celei-l'alte legi, pentru-că Constituția este legea fundamentală și principală într'un Stat, după care se regulează tot mecanismul puterelor publice și se stabilește monarchia constituțională, etc.» (13).

D-l C. G. Dissescu avea deci perfectă dreptate când ăicea (14) că cuvintele: *Evrei pământeni* cuprind în sine un non-sens și o contradicție; căci cine-va este sau *pământean*, sau *străin*, dar nici într'un caz amândouă de o dată.

În fine, tribunalul decide că o căsătorie contractată în străinătate, de străini, este validă în țara noastră, de și soții erau în gradul oprit de lege, ei având în această privință un drept câștigat. Dar înrudirea dintre soți nu este oare o cauză de anulare care interesează ordinea publică? De sigur că da; fiind că, în cas de înrudire, nulitatea poate fi propusă și de Ministerul public (art. 143, 144 și 166). Cum rămâne dar cu principiul pus mai sus tot de tribunal, adecă: că legile străine nu pot viola legile române care interesează ordinea publică internațională? Contradicția este flagrantă. Nu se poate ca cine-va să aibă un drept câștigat în contra unei legi care interesează ordinea publică și bunele moravuri. Poate că tribunalul a voit să zică că căsătoria își are de fapt ființa până la anularea ei. Aceasta este o altă chestie.

Precum vedem, frumoasa sentința a Tribun. de Covurlui, ce publicăm astă-ăi cu plăcere, nu este la adăpost de ori ce critică, și ea nu se poate să rămână în picioare de cât dacă Curtea va recunoaște că soții Orenstein sunt *Heimatloși*. Numai ast-fel s'ar putea admite divorțul.

Orî cum ar fi, trebuie să recunoaștem, precum am spus-o încă dela început, că sentința tribunalului este splendid motivată. Orî care ar fi soarta ei în apel, ea face onoare redactorului ei care de sigur a inspirat-o, și tribunalului care a dat-o.

lași, 1 Ianuarie 1904.

D. Alexandresco

(11) Veđi traducerea acestui text în studiul nostru menționat din *Curierul Judiciar*, No. 22 (1903), p. 179, nota 13.

(12) Veđi *Curierul Judiciar* din 1902, No. 52 și din 1903, No. 39.

(13) Veđi *Bulet. Cas.* 1875, s-a II-a, p. 223, și *Dreptul* din 1875, No. 64.

(14) Veđi *Dreptul* din 1902, No. 52 și 56.

PUBLICAȚIUNI JUDICIARE

TRIBUNALUL JUDEȚULUI COVURLUIŪ

Ordonanța No. 7435

1903 Decembrie 30

Noi, președintele Trib. Covurlui S. I-a V.

Văzind cererea făcută de Schwab frères, prin petițiunea reg. la No. 24681/903, de a se ordona facerea convenitelor publicațiuni pentru anularea unei cambii în valoarea de 2397 lei 15 bani, cu scadența la 20 Decembrie 1903, în ordinul Creditului Belgo-Romin (din Braila), emisă de Wycknise frères din Roulers (Belgique), acceptata de G. A. Gheocof din Galați, transmisă spre incasare Creditului Belgo-Romin din Braila.

Văzind că firma petiționară dovedește proprietatea cambiei prin scrisoarea primită de la zisul Credit aflată la dosar.

Văzind disp. art. 355 cod. comercial.

Ordonăm

Ca ori-ce persoană care va fi posedând această cambie s'o înfațișeze la grefa acestui tribunal în termen de 40 zile de la ațisarea și publicarea acestei ordonanțe, cunoscind că în lipsă de înfațișare, după expirarea acestui termen, ea se va declara fara tarie fața cu posesorul ei.

Această ordonanța se va ațisa în sala tribunalului, în localul Bursei, în sala Primăriei locale, publicându-se tot-o dată în *Gazeta de Galați* foaie a anunțurilor judiciare, *ziarul Galații* din localitate și prin *Curierul Judiciar*.

Data în camera de consiliu astă-zi 30 Decembrie 1903.

Președinte S. V. (s) D. M. Ionescu

g. Grefier (s) Petrovici

BIBLIOGRAFII

Vient de paraître :

DE
LA CHOSE JUGÉE

EN MATIERE CIVILE,
CRIMINELLE, DISCIPLINAIRE ET ADMINISTRATIVE

Par

P. Lacoste

Professeur a la faculté de droit d'aix

Deuxième édition revue et augmentée

Librairie Larose, 22 Rue Soufflot, Paris

1904

A apărut în Tipografia ziarului nostru, a doua ediție din *Legea electorala pentru Cameră, Senat și Consiliul comunal*, însoțita și de noua lege a *Procedurii electorale*, cum și *Jurisprudența pronunțată de Inalta Curte de casație până în anul 1903 inclusiv*. Aceasta înțrare se datorește D-lui G. Bădulescu, Grefier la Inalta Curte de casație, membru în Comitetul de redacție al *Curierului Judiciar*, și o recomandam ca cea mai de folos tutulor Primarilor, Tribunalelor cum și în special a celor ce se ocupă cu chestiile electorale.

Prețul unui volum este de lei trei. Se va expedia la cerere, contra valoare mandat sau timbre poștale, care se vor adresa la Redacția *Curierului Judiciar*, București.

Urmând a se încheia socotelile cu ocazia finitului de an rugăm starutor pe abonați noștri rămași în restanță cu plata abonamentelor, sa bine-voiască a achita sumele datorite cât mai neintârziat, direct catre d-l Codreanu, la administrația ziarului în București, strada ARTEI No. 11, sau la tipografia ziarului, str. CAROL 19, prin mandat sau timbre poștale, sau la prezentare, numai în mâinile vechilor noștri încasatori autorizați: Manole Herișescu pentru București și I. Riveanu pentru provincie, de la cari vor primi în schimb chitanțe din registrul cu matcă, prevezute cu ștampila ziarului nostru.